

Ба 4834

П. Г Л Е Б К А

У Р А Ч Ы С Т Ы Я

Д Н И

Б Л А В

Ба 4834

1851

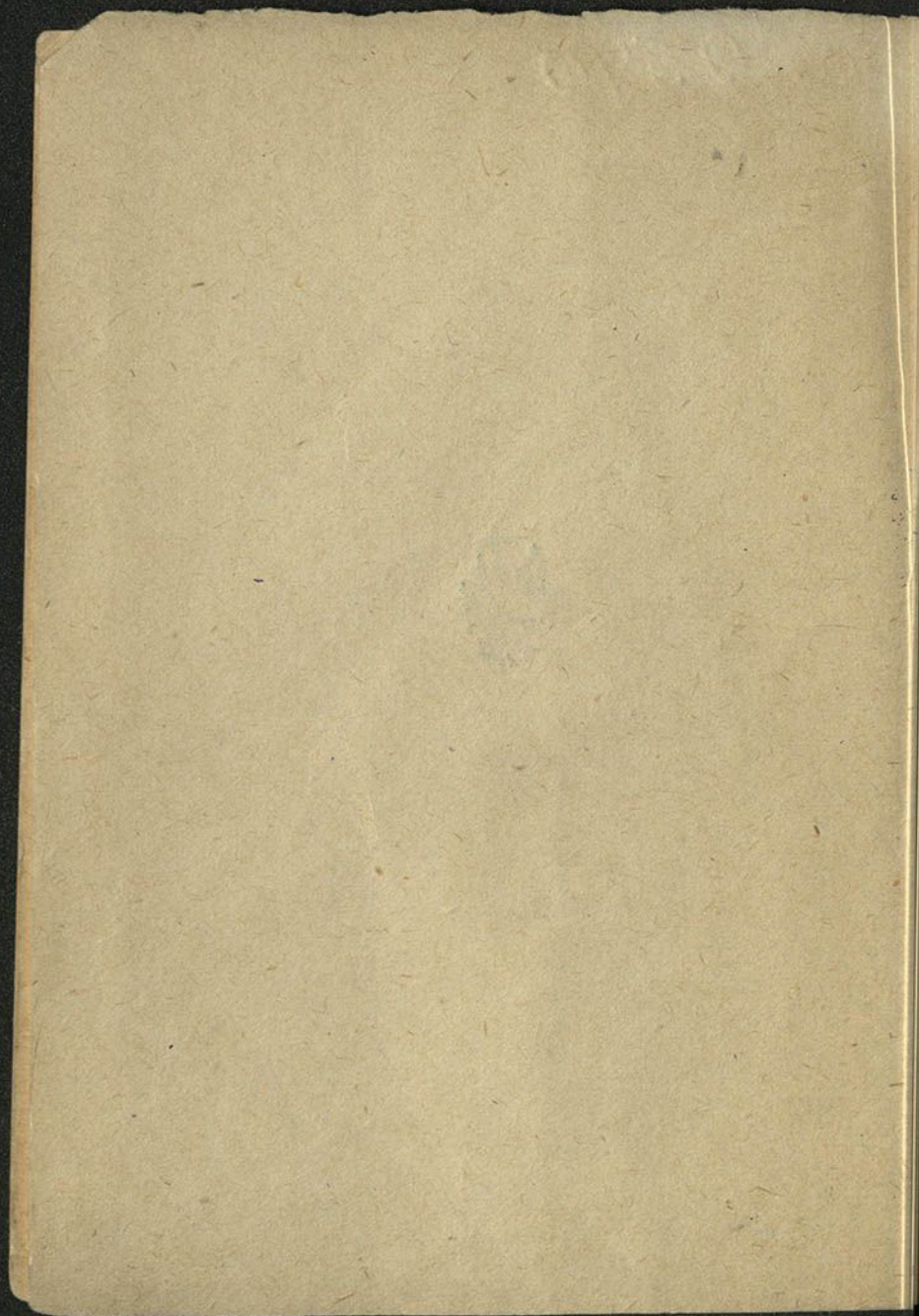
1851

1851

1851

53

Ба 4834

ПЯТРО ГЛЕБКА

УРАЧЫСТЫЯ ДНІ

Інд. 1953 г. БЖ 4834.
Бел. адзел.
1994 г.

№ п. п.	328.
Вольны в. п. п.	
Вольны в. п. п.	
Вольны в. п. п.	

БЕЛАРУСКАЕ ДЗЯРЖАЎНАЕ ВЫДАВЕЦТВА
МЕНСК — 1930

Вокладка Г. Ізмайлова

Заказ № 510. 2.000 экз. (2 арк.). Галоўлітбел № 1626.

Друкарня БДВ імя Сталіна.

25.11.2009

ПРАДМОВА

Мінае дзень, а ноч на зьмену,
у прыгажосьці і красе,
зусім інакшай і адменнай,
падходзіць бліжай пакрысе.

І сіні змрок чарнее вомірг,
і загараецца зара.
Туманна-вострая утома
прышла на нэрвах паіграць.

*

Мінае ноч, а дзень на зьмену,
у прыгажосьці і красе,
зусім інакшай і адменнай,
падходзіць бліжай пакрысе.

Празрыстасьць ясная навокал,
і залатога сонца круг,
а ноч пашла, а ноч далёка—
руплівасьць працы ў зьвівах рук.

*

Адходзяць так—за хваляй хваля—
за ноччу дзень, і ноч за днём:
то сон утомаю люляе,
акрыўшы ветліва крылом;
то праца рупная нэрвуе,
імклівасьць родзіцца тады.
І дзень за днём у даль вяслуюць,
за імі месяцы, гады.

*

Але бываюць дні, што строгі
парадак рушыцца да ног:
дні успамінаў і жалобы,
дні рэволюцый, перамог.

Я слаўлю гэту урчыстасьць,
я слаўлю выбраныя дні,
калі ў праменьнях залацістых
над краем вольным і квяцістым
гараць сьвяточныя агні.

НА СПАТКАНЬНІ ГАДОЎ

спэны з жыцьця

I

ПЕРАД НОВЫМ ГОДАМ

Белы сьнег на кустох, быццам белыя ружы,
што ўначы расьцьвілі пры спатканьні гадоў.
Зварухнецца гальлё і сьняжынкі цярусіць,
і здаецца пялёсткі спадаюць на дол.

Я люблю урачыстую гэту бялёвасьць,
што прыносіць у сьнежні з сабою зіма:
выдаецца ўсё чыстым і сьветлым, і новым,
і празрыстым такім, як вясновы туман.

*

Ужо дзень адышоў. Ноч агні запаліла.
Скалыхнуўся ў пакоі маім нечы цень,—
увайшоў чалавек:
— Ты ня чуў пра ухілы?—
папытаўся адразу, пасьяля: „добры дзень!“

— Што ты, дружа, такі заклапочаны сёння—
пераблытаў вітаючы вечар і дзень.

— Не да жартаў цяпер,—беларусы ў загоне:
не знаходзяць ні праўды, ні долі відзе.

— Пачакай, агляніся, правер, хто набаяў,
ты, напэўна, устаў не на тую нагу:
Беларусь называлі—западным краем,
а сягоньня яе Беларусьсю завуць.

— Мяне слова і назва ня могуць сучешыць,
будзь ласкавы і факты раскрый, пакажы;
сярод дзікіх балот багуністыя сьцежкі
і вялі і вядуць да бяздольнай мяжы.—

— Я люблю перагортваць старонкі гісторый,
разглядаць далячынь адышоўшых вякоў,
перамерваць у думках нізіны і ўзгор'і,
што зраўнованы сёння сыпучым пяском.

— Ты прыгледзься! На гэтай раўніне, як кропкі,
вырастаючы ў горы (Каўкаскіх ня менш),
паўстаюць у вялікасьці дні забастовак,
а на фоне—і Гомель, і Віцебск, і Менск.

— Чуткі ворага ходзяць па Менску бяз візы,
але праўды і ў чутках суздром не ўтаіць:
Менск стары, што калісьці стаяў на Нямізе—
іншы горад на Сьвіслачы сёння стаіць.

— Гэты Менск—Беларусі-дзяржавы сталіца...
Ды ці варта пра гэта пісаць і казаць?—
Калі маеш ахвоту—будзь ласкаў дзівіцца,
дасягненні бяруся табе паказаць.

*

Выбачайце, чытач, мой таварыш, такі неспакойны,
прапануе цяпер-жа пайсьці падзвіцца на Менск;
запрашаю і вас, апаўночы так ціха й спакойна,
вы пабачыце шмат найцікавейшых месц.

*

Апішам пагоду, як людзі, і мы
(вядома, у некалькіх словах).
Электра і зоры, і яркасьць зімы
былі у імгле каляровай.

Таварыш наставіў шырокі каўнер,
насунуў базматую шапку,
сказаўшы пры гэтым на слупкі манер:
— у вушы зрабілася зябка.

Савецкая шумна гуляла ў кіно,
афішы былі за рэмаркі,
і людзі-артысты снавалі наўкол
пад бляскам электрыкі яркай.

Аб'неўшы, парамі, крокаў праз пяць,
дрантвелі трамвайныя рэйкі.
Даклады заслухаўшы, йшлі будаваць
жыцьцё маладое з ячэйкі.

Дайшлі па Савецкай на Ленінскай рог,
таварыш тады мой і кажа:
— Гуляць па Савецкай адзін-бы я змог,
калі-ж дасягненьні пакажаш?

— А хіба ня бачыў?—тады выбачай!..
Глядзі і любуйся на рэйкі:
улетку тут пройдзе з вакзалу трамвай
(білет каштавацьме капейкі).

— А вось паглядзі, падзівіся адно:
будынак, чатыры паверхі;
тут трыста, а можа і болей вакон,
і скрозь дубальтовыя дзьверы.

— А далей—будынак на сорок кватэр,
а далей—на семдзесят соцень!..
(Ня верыш, чытач і таварыш?—павер:
дзяржбуд будавацца ахвоцен).

— А вось паглядзі—збудавалі палац,
завецца ён—Дом Селяніна...

— Пакінь ты марочыць, пакінь бузаваць,
бо ясна—ўзрастае краіна!

Таварыш дзівіўся, дзівіся, чытач!
Мы працы штодзённай ня бачым,
праходзім удоўжкі і ўпоперак пляц
і нашых сьлядоў мы ня значым.

А ўсё-ж такі сьцелюцца густа сьляды,
сьціраюць асфальт і каменьне,
і пройдуць чаргою живою гады,
і скемім хаду ў вокамгненьне.

І дзіўным падасца, што нехта такі
прайшоў сваёй цяжкай хадою,
парушыў асфальт і каменьняў радкі,
і будзем дапытвацца: хто ён?

— Таварыш мой любы, такі ўжо закон:
работы штодзённай ня бачым.
Будынак на тысячу семсот вакоп
над плошчаю будзе маячыць!

— На Ляхаўку выйдзі, навокала глянь,
лаўсталі заводы, заводы!
Разьвей ты з вачэй цемрашальны туман
і новыя ўбачыш усходы.

— Ну, што ты адкажаш цяперака мне?
Маўчаў мой таварыш панура;
падумаў... і посьле:—мне стала відней,
адно вось няясна з культурай.

— Ня вельмі вялікі у гэтым узрост,—
дадаў ён, зірнуўшы нясьмела.
Па вуліцах тупаў сярдзіты мароз
у вопратцы івіста-белай.

І людзі зьнікалі, ішлі спачываць,
і ціха было, і прасторна,
і хтосьці на дрэвах карункі зьвіваў—
на сад асыпалася зорнасьць.

Над ганкам тэатру хістаўся ліхтар
паважна і горда, як месяц.
Гавораць, уласнай рукою, як дар,
яго тут дырэктар павесіў.

Павесіў... нам ясна нашто й для чаго,—
каб людзі насоў ня зьбівалі,
каб такжа (напэўна яшчэ й для таго)
уважна рэкламы чыталі.

— І ты, мой таварыш, уважна чытай
(ліхтар, калі трэба, павесім)
і посьле у процантах лічбы падай,
пра ўсе пастаноўкі і п'есы.

Я й тутака мэты сваёй дасягнуў,—
ах, гэтыя факты—калецтва!
Таварыша далей свайго пацягнуў.
Куды?—ў магазын выдавецтва.

Святло ў магазыне на ўвесь белы свет,
мігае у бляску вітрына;
глядзіць з юбілейнае рамкі портрэт
поэты (вясёлы мужчына).

А поруч таўшчэзныя томы стаяць
і тысячы кніжачак дробных,
на вокладках колеры ярка зіхцяць,
і думы цвітуць на балонах.

— Ну, што ты цяперака мысьліш, скажы?
Ты ростам культуры здаволен?
— А колькі на базе,—пытае,—ляжыць?
— У сотню разоў яшчэ болей.

Дзівіўся таварыш, спыніўшы хаду,
і радасьць гарэла паціху.
— Ты хочаш дазнацца, дзе чуткі растуць
прайдземся тады на Нямігу.

*
Праходзім па Ленінскай, далей ідом,
туды, дзе акраіны стынуць.
Пад бляскам марозным вялізманны дом
здаецца пад сонцам пустыні.

Часамі маўклівасьць на вежы і скрозь
парушыць гадзіньнік нясьмела;
ды зноў цішыня, толькі ходзіць мароз
у вопратцы ініста-белай.

*
З цэнтральнай плошчы наўскасы
прайшлі паволі на Нямігу.
Ля брамы, чуем, галасы
пераліваюцца паціху.

— Глядзі, кажу, убачыш шмат—
тут родзяцца заўсёды чуткі.
Камусь паслаўшы моцны „мат“,
прайшлі да хаты простытуткі.

Їх затрымалі на рагу,
пачалі ўголос таргавацца:
— За паўрубля я не магу
на ноч цялюткую аддацца.

Ў адказ на гэты галасы:
— Яно як да кавалераў...
Відаць, згадзіліся зусім,
бо заскрыпелі хутка дзьверы.

— Дык што тут дзіўнага, скажы?—
спытаў задзірліва таварыш:

— такія бачым міражы
на кожным скверы і бульвары.

— Чакай, чакай!.. ня шый паўшор,
бо ты яшчэ ня цалкам рымар,
прайдзем паціху ў калідор
і станьма там'ка за дзвярыма.

Падпёршы ў змрочнасьці сыцяну,
сьвідруем шчыліну вачыма.
Таварыш вушы расьцягнуў
і ловіць словы як магчыма.

Віно, закуска на стале
(відаць, вясёлая бяседа).
Адзін, каб чулі яго ўсе,
гаворыць ціха да суседа:

— Якім Абрамавіч, ты чуў?—
у нас ізноўку пастанова—
хачу таго, ці не хачу,
пісаць на беларускай мове.

— Ну, как вам нравится вопрос?..—
Якім Абрамавіч узьняўся:

— Даволі нас вадзіць за нос!..—
Зірнуў навокал і суняўся,

— Між намі кажучы, у нас
шмат ва ўстанове шовіністых;
што не карысна мо' для мас,
затое нам яно карысна.

— Умела трэба натравіць,
няхай галёкаюць газеты,
а ты тады момэнт лаві,
гані ў кішэнь сабе манету.

Нэпман.

— Казаў знаёмы мне адзін
і ня вельмі ён саветам рад),
што кожны ў вёсцы селянін
кляне цяперашні урад.

Поп.

— Ах, дзякуй, госпадзі Рабін,
цяпер ня так нам будзе крута,
адно глядзі—пабольш гані,
ты рэлігійнае атруты.

Рабін.

— Ну, гэта мне не навіна,
паўзуць памалу толькі чуткі,—
і, келіх выпіўшы віна,
абняў за шыю простытутку.

Домаўласьнік.

— Для вас, відаць, усё дармо,
мне-ж давядзецца збыць і сьвітку:
пятнаццаць маю я дамоў,
а ні капейкі з іх прыбытку.

Нэпман.

— Сапраўды, нашы справы дрэнь,
мы ўсё чакаем перагібу,
а комуністых не бярэ,
ані ніякая пагібель.

Поп.

— Бяда, пайшлі у культпаход
І ўжо сьвятое імя бога
(такі упарты стаў народ)
ня можа зьбіць людзей з дарогі.

Шовіністы.

— Куды там бог твой, ягамосьць,
няма і нацыі увагі:
яўрэй для беларуса—госьць,
а беларус яўрэю—швагір.

Рабін.

— Ну й што мы маема рабіць?
Пайсьці павесіцца нам хіба:
Я думаў „горкай“ закупаць—
ня хочуць піць, на іх пагібель!

Спэц (толькі ня чырвоны).

— Сябры, сягоньня новы год,
накінем скаргі і праклёны.
Я спадзяюся, што праз год
у залях сядземся колённых,

Гуляка-растратчык.

— Няхай сапраўды будзе так,
а покуль 'шчэ саветы жывы,
гаруйце, нэпман і кулак,
я п'ю за працу вашу, віват!

— Цяпер ты ведаеш, дружак,
адкуль зьяўляюцца настроі?
Яны заўсёды без нажа
душу краіны нашай крояць!

*

Менск маўчаў. Правады ня шумелі,
асыпалася інеем сыпкім краса.
Новы год у цьвятлівасьці белай
па-над плошчаю зоры красаў.

І пад гэтую негую яснасьць
Беларусь перайшла ў адзінаццаты год.
Усьміхаліся весела й шчасна
адлятаючы зьнічкі далоў.

II

НА НОВЫ ГОД

Раніца сьцягі разьвесіла,
шэраньню дрэвы ўпрыгожыла.
Сонца ўсьміхнулася весела
белым пушыстым атожылкам.

Ўрачыстыя дні.

Инд. 1953 г. БД 4834

Вецер прабег над акраінай,
змяўшы на дрэвах атожылкі.
І праяцелі вітальныя
гучныя гораду водзыўкі.

Замягусіліся вуліцы,
і на бальконе над плошчаю
сьцягі вянком развінуліся,
сыплючы радасьць прыгоршчамі.

Радасьць упала пялёсткамі,
году насустрачкі новаму,
і пракацілася з лёскатам
і з прывітальнымі словамі.

*

Гучныя воплескі змоўклі,
раптам упалі далоў:
сьціплай і слушнай прамовай
мітынг пачаў Чарвякоў.

Прамова тав. Чарвякова.

— Новы год і новыя надзеі,
і чаканьні новых перамог,
бо ліхія зьявы і падзеі
пролетары дружна перамог.

Беларусь, бяздольная калісьці,
зваявала долю ў барацьбе
і з Масквой сягонья ў таварысьцьве
вызначае новы шлях сабе.

Дасягненьняў нашых не падлічыш,
а цяжэй работу падлічыць,
хоць на кожным стомленым абліччы
сьлед работы цяжкае ляжыць.

Трэба быць староннім вельмі, вельмі—
Перад зрокам стануць гарады;
толькі так убачым нашу веліч,
працу спорную пабачыма тады.

Мы расьцем нязьменна і няспынна,
але трэба больш стократ расьці,
каб змагла Савецкая краіна
да Комуны слаўнае дайсьці.

Можа ў хлебе часам недастача,
і тавараў дзе якіх няма.
Мы разьвяжам гэныя задачы,
сілы выстарчае нам!

— Помню я нядаўныя паходы,
іх ня мог і голад сутрымаць.
І цяпер нам трэба з новым годам,
трэба дух упарта гартаваць.

Дасягнем тады мы перамогі,
як даўно, учора і цяпер.
З адзінаццатым вітаю годам,
з дзесяцігодзьзем БэСэСэР!

*

Воплескі, воплескі, воплескі—
поल्या шумных пажараў!
Гаснуць, сьціхаюць, як водблескі...
— Слова, таварыш Гамарнік!

Прамова тав. Гамарніка.

— Сябры — таварышы, якое шчасьце
вітаць з дзесяцігодзьдзем БэСэСэР!
Падобных дэён, як нашая сучаснасьць,
гісторыя ня ведае яшчэ.

— Якімі словамі размах апішаш,
якія сёньня словы вам сказаць?
На новыя шляхі краіна выйшла
І больш ня вернецца назад.

І вораг дзівіцца, зайздросьціць вораг,
вайною думае спыніць жыцьцё,
а мы старожка сёньня, як і ўчора
няспынна да Комуны йдзём.

— Дык хай расьце, расьце руплівасьць працы,
Дык хай расьце наш дух у барацьбе...
Якое шчасьце выпала—змагацца
пад сьцягам нашай КаПэБэ.

*

Воплескі плошчу схіснулі
і зьмятусілі людзей.
Радасьць і кволіць і чуліць...
Слова узяў Галадзед.

Прамова тав. Галадзеда.

— Я вітаю цябе, пролетары,
я вітаю працоўны народ!
Вышай сьцягі свае, штандары—
наступіў адзінаццаты год.

Дзесяць год ваявалі упарта,
будавалі краіну сваю.
На мяжы СэСэСэР сталі вартай,
бараніць каб працоўных зямлю.

— Нас навалы ня зломяць, ня згіблюць,
бо напорнасьць, імклівасьць расьце.
Будзем так-жа старанна і сьціпла,
як раней, будаваць БэСэСэР!

*

Воплескі—віхрам шалёным,
воплескі—ветрам над сьветам

.
Ціхнуць памалу колёны.
—Слова Наркому Асьветы.

Прамова Наркома Асьветы.

— Школы, тэатры, кіно—
знала калі Беларусь?
Зьнікла пахмурая ноч,
бачым над краем зару.

— Бедны народ і сьляпы
мае асьвету цяпер—
вынікі тэй барацьбы...
Хай-жа жыве БэСэСэр!

*

І пахіснуліся колёны,
І пахіснуліся галовы
у віхры воплескаў шалёным...
— Чырвонай арміі прамова.

Прамова тав. Ягорова.

— Дні ідуць, гады ідуць—
прывітаньне з Новым Годам!
Успльвае многа дум
пра мінулыя паходы.

— Шмат загінула тады,
але волі—не адалі.
Расьцьвитаюць гарады—
не дарэмна ваявалі.

— Беларусі дзесяць год,
але колькі дасягненьняў!
Калі трэба—у паход
выйдзем зноў у вокамгненьне.

— Выстарчае, хопіць сіл,
мужнасьць на абліччы:
выйдзем дружна бараніць,
калі партыя пакліча!

Дружнае слова— ура!
 Лёзунгі, крыкі і поклічы!
 Радасьцю вочы гараць...
 — Слова даецца Рабочаму.

Прамова тав. Рабочага.

— Працаваў на цара, ваяваў за цара,
 прападаў у нядолі і горы,
 не чакаў, што над краем узьдзе зара
 і сьвятлом залацістым надорыць.

— Нават мову сваю, нават мову забыў,
 але помніў упарта заўсёды,—
 не магу для рабочага ворагам быць
 усіх нацый, плямён і народаў.

— Час прыйшоў, запалалі над краем агні,
 і прымчаліся весткі з усходу,
 што насталі інакшыя, новыя дні,
 роўнапраўнымі сталі народы.

— Дзесяць год будавалі, і зноў будаваць
 будзем так-жа напорна, няспынна.
 Гэта наша прысяга— ўсе сілы аддаць—
 гэта наша прысяга краіне.

— Мы для будучых слаўных і сьветлых падзей
 аддамо і жыцьцё і упартасьць,
 бо мы верым— настане, народзіцца дзень,
 красаваць будзе шчасьце і радасьць!

*

Шолах прамчаўся, пасья навальніца,
громы, узьлёты, агні;
воплескі градам—вышэй за званіцу...
— Слова тваё, Селянін!

Прамова тав. Селяніна.

— Краіна пакуты, нядолі сыны!..
Нашай мовай калісь пагарджалі,
і ня марыў ніхто, і ніколі ня сьніў,
каб краіну нам нашу аддалі.

— Каб зямельку аддалі, зямельку людзям,
што змачылі крывёю і потам.
Сэрца радасна б'ецца сягонья ў грудзях
заклікае да новай работы.

— Мо' каму і здаецца—жыве селянін,
задаволены хатай і полем,
і ня знае ніякіх трывожных часін
і ня знае нічога ён болей.

— Ах, каб зналі, як сэрца часамі баліць
за краіны заходнюю частку,
дзе крывёю сялянскай заліты палі,
дзе ня ведаюць радасьці, шчасьця.

— Ёў нашай працы руплівай—імкненьне адно,
збудаваць каб Комуна сусьвету.
Дык няхай-жа палае у сэрцах агонь,
над шляхамі да новага сьвецідь!

*

Лёскат нясьмелы ўстрывожыў спакой,
воплескаў хвалі ўзьняліся,
музыкі дзіўнай і сьветлай такой
ціха акорды ліліся.

Дзень пагасаў, бо зімовыя дні
хутка зьнікаюць заўсёды.
Горад запальваў электра-агні,
цешыўся радасна горад.

Стройна колёны ішлі ды ішлі,
а каля брамы нячутна
рабін стаіўся і нэпман прыціх—
чулі вялікасьць, магутнасьць.

*

Дні жыцьця, як лісты у завеях,
ападаюць адзін за адным.
Адыходзяць гады, пакідаючы дзеі
і вялікае працы сьляды.

Людзі розна гады спатыкаюць
і праводзяць парознаму дні:
вось адны ўжо ляглі, спачываюць,
а другія 'шчэ паляць агні.

Апаўночы пайшлі мы у горад,
мой таварыш зацята маўчаў,
толькі вочы—асеньнія зоры,
пераконаньні ў чорных вачах.

— Раскажы пра уражаньні, дружа,
як твой погляд на справы цяпер?—
Адказаў:—Я судзіць не бяруся,
толькі веру—расьце БэСэСэР.

На Савецкай спаткалі „бяседу“—
Учарашняя публіка зноў:
нэпман, рабін і поп ідзе сьледам,
ціха шэпчаць—ня чутна іх слоў.

Горад змоўк неак раптам, напружна:
хто заняты—пайшоў спачываць—
трэба з новаю сілаю дружна
на работу удзячную стаць.

Менск маўчаў. Правады ня шумелі,
асыпалася інеем сypкiм краса.
Новы год у цвятлівасьці белай
па-над плошчаю зоры красаў.

Пасьцілаліся зоры на бруку,
Беларусі ўрачысты рыхтуючы шлях;
дрэвы выцяглі беляя рукі,
каб наперад няспынна ішла.

Сьнежань, 1928 г.

КРЫВАВАЯ НЯДЗЕЛЯ

Халады—як звычайна заўсёды,
над Нявой туманы хараства.
Аблілася панэль галялёдам,
і вятры пачалі бунтаваць.

Але яркне марозамі студзень,
і сьціхаюць над садам вятры,
і проспектаў цалуючы грудзі,
дагараюць лісьцём на кастры.

Цішыня, супакой і цвятлівасьць—
белы іней апаў на бульвар.

,
І ня думаў ніхто палахліва,
што пачнуць не вятры бунтаваць.

*

Над акраінай скрозь устрывожаны змрок,
цемнату падпільноўваюць вочы.
Соты раз бразгаціць у кватэры замок—
за рабочым праходзіць рабочы.

Сутарэньне, як склеп. Шалясьцяць галасы:

— Дачакаліся, хлопцы, суботы,
дык давай меркаваць...

— Прапанова—усім
па нядзелі ня йсьці на работу.

І на міг цішыня, але голас ізноў:

— Гэтак з голаду можна памерці...

— Што рабіць?

— Што чыніць?

— У нас выйсьце адно:

не баяцца ні кары, ні сьмерці!

Разышліся ўначы. Кожны ў сэрцы сваім

сам ня ведаў у чым пераконан,

толькі пэўнасьць была—кожны ў думках стаіў,

каб пасьля пасьмяяцца над конам.

*

Горад сьпіць.

Над Нявой

ня трывожацца тонкія цені.

Сапраўды цішыня—

узьнімаць непакой для чаго?

Пасьлязаўтра ізноў

загавораць машыны і сьцены,

і рабочыя зноў

на Пуцілаўскі прыдуць завод.

Але дзень ня прышоў,

а надзея чыясьці пагасла,

а другая надзея—

тады красавала пышной.

Ад слупоў, камяніц
ценявыя паслаліся пасмы,
і яшчэ сіняватым
здаваўся у змрочнасьці сьнег.
З пецярбургскіх акраін,
далёкіх і сініх у змроку,
падплываюць павольна—
бліжэй і бліжэй галасы.
Пракаціўся над горадам звон,
замірае высока;
і, як рэха яго,
адгукнуліся скрозь галасы.

Гэта на 'мшу званы
заклікаюць ў касьцёлы і цэрквы;
замірае на міг
устрывожаны раніцай шум.
На акраінах ціш,
а трывога павісла над цэнтрам:
стала ясна, як дзень,
што ішлі не паслухаць імшу.

У старожкай і чулай
напружнасьці сэрцы застылі,
ўсе чакалі чагось,
абрываліся ўсе галасы.
І вось раптам сярод
мармурова-царкоўнае стыні,
як загад:
— Да цара!..
— Будзем плакаць і долі прасіць!..

Быццам вецер узняў—
над галовамі сотні пратэсаў;
грозна натаўп шуміць,
як глухі пакалечаны звон:
— Дайце хлеба людзям...
Надрываюцца крыкі, протэсты,
а наперадзе молінца,
рукі узняўшы, Гапон.
Колькі выйшла людзей,
колькі соцень, а тысяч, мільёнаў,
абадраных, галодных,
а вочы шаленствам гараць?!
Расьцягнуліся вуліцай
шумна-нястройнай колёнай,
засьпявалі і рушылі
з просьбай усе да цара.

Вось мінулі ўжо сад,
узыходзяць на мост над Нявою;
перад зрокам паўстаў
у вялікасьці царскі палац.
І на браме арол
з дубальтовай сваёй галавою
пільна сочыць вачмі,
хто адходзіць, прыходзіць на пляц...
У палацы гульня;
вось яна заціхае на момант.
Нехта войску падаў
у цішы гэтай строгі загад.
Быццам чорная хмара

застыла, ударыла громам—
кулі сыплюцца скрозь:
навальнічны, няведамы град.

Пахіснуўся натоўп,
Нехта ўпаў на калені,
хтось навекі упаў.
Праляцеў казакоў эскадрон.
Скалыхнулася распач:
— Дзе праўда людзкая, сумленьне?..
І пабеглі усе,
а наперадзе з крыжам Гапон.

Уздагон, быццам віхар
шалёны, імчаліся кулі.
— Гэта „ласка“ цара.
— Стойце...
— Людзі...
Адчаяны крык.
Сотні лепшых змаганцаў
на месцы навекі заснулі;
стала пуста тады,
і валяўся паломаны крыж.

*

Ноч прышла—галасілі вятры,
ноч прышла—супакой загубіўшы,
і у распачы чорнай абломаных крыл
дзікі дямант на вуліцах віўся.

Падаў сьнег—застываў Пецярбург,
і здавалася гэта на векі.

І ламаючы пальцы скалечаных рук,
паміралі на сьнезе калекі.

Прыдзе дзень—будуць дзеці чакаць,
прыдзе дзень, і адчуюць утрату.

Як праз сон, дзесь далёка, далека чуваць
страляніна і лёскат гарматаў.

— Гэта—помста за „ласку“ дара...

— Чуеш звон?— разрываецца, здэцца.

А крывавыя плямы на сьнезе гараць,
як людзкія вялізныя сэрцы.

*

Гэты дзень адышоў за гадамі,
не прайшлі успаміны адны:
вокамгненна яны нагадаюць
пра мінулыя чорныя дні.

І паўстануць тады перад зрокам
дні пакут і навалаў былых.

І здаецца ўсё вельмі далёкім,
як прасторы на нашай зямлі.

Дзень крывавай і чорнай нядзелі
паўстае, як маўклівая здань.

Адыходзяць гады і падзеі,
а за імі і з імі бяда.

1929 г.

ПЕСЬНІ ЖАЛОБЫ

Гады прамінаюць, праходзяць, як сон;
зьнікае і радасьць і смутак,
і новай вясною бярозавы сок
залечвае раны, пакуты.

І новай зімой акрываюць сьнягі
душу і палеткі аздобай.

Адно не пазбыцца маўклівай тугі,
навеянай людзям жалобай.

Адно не пазбыцца надломаных дум,
навеяных стратай вялікай.

Магутны, як волат; нязломны, як дуб,
выходзіць да сьветлага клікаць.

А сёньня ня выйдзе пакласьці Свой сьлед,
і думак і слоў ня узьвее:

у рамках жалобных Ягоны портрэт
і здымак Яго маўзалея.

Гляджу і ня веру—здаецца, жывы:
сур'ёзнасьць і сіла ў абліччы.

Здаецца—вось зараз кіўком галавы
да працы ізноўку пакліча.

Чакаю... Маўклівы у рамках портрэт—
хістаецца чорная йстужка...

— Усё гэта—мары, таварыш поэт—
і думы ўзьнімаюцца птушкай.

*

Мне часта так сьніцца яго сылуэт,
визломная воля ў жаданьнях.
На кожнай дарозе паложаны сьлед,
на кожнай сьцяжынцы дазваньня.
Усё, што ільга і мо' нельга было,
задумаў і здзейсьніў, як думаў.
Яго мармуровасьцю сьвеціць чало,
і зорна люструюцца думы.
Ня падаем ніц, ня спыняем хаду
прад імен—сугучнасьцю „Ленін“—
паклоны кладзем мы імклівасьці дум,
а такжа Ягоным тварэньням.
Сугучнасьць растане, пагасьне, як сон,
а вобраз ня згіне ніколі:
Ён быў цэлаіснасьць на цягу вякоў
Усёй чалавечае волі.

*

Пралятаюць думы
міма весялосьці;
і ня скажаш думам—
турбаваці досыць.
Навяваюць думы
сэрцу успаміны,

Пралятаюць думы
весьлялосьці міма.

.....

Былі маразы і маўчалі палі,
нягнуліся долу бярозы.
У белым убраньні каліны былі,
як толькі расьцьвіўшыя крозы.
У сьнежных карунках застылі драты,
слупы пры дарозе застылі.
І раптам... Трывожна гудуць правады,
сьлязьмі асыпаецца іней.
Бяроза над хатай схіснула гальлём,
заплакала ў сьнезе каліна.
Прамчалася вестка наўсьцяж над зямлёй
— Вялікая страта ў краіне.
І людзі прыпалі да цьмянай зямлі—
апошнія выслухаць слова;
кудысьці нязьменна ішлі ды ішлі,
ад болю нахмурьўшы бровы.
І ворагі плачу ня ўчулі ані—
гарэлі напорнасьцю вочы:
пакляўся наказам яго селянін,
пакляўся наказам рабочы

.....

Праляцелі годы
ў напружанай працы.
Выйдзі да усходу
ростам любаватца.

Выйдзі да усходу
раненька сягоньня:
праляцелі годы—
ці збудован помнік?!

*

Праходжу па вуліцах. Скрозь—супакой,
а скоро абудзіцца горад.
У змроку зімовым такою парой
агні дагараюць, як зоры.
І веліччу дзіўнай здаюцца дамы...
Праходжу па Ленінскай далей—
туды, дзе па сьнезе качаецца дым
і носяцца скогаты сталі.
З Траецкай дзіўлюся на новы узрост:
паўсталі заводы, палацы...
Усё гэта ты, пролетары, узынёс
напружнай, нязьменнаю працай.
І радасна неяк і нейк весялей,
хоць сёньня дзень смутны жалобы:
Наказ не забыты: Яго маўзолей—
краіну працоўных—аздобім.

*

Гады прамінаюць, праходзяць, як сон;
зьнікае і радасьць і смутак.
І новай вясною бярозавы сок
залечвае раны, пакуты.

І новай зімой акрываюць сьнягі
душу і палеткі аздобай.
Адно не пазбыцца маўклівай тугі,
навеянай людзям жалобай.
Адно не пазбыцца надломаных дум,
навеяных стратай вялікай.
Магутны, як волат; нязломны, як дуб,
выходзіў да сьветлага клікаць.
А сёньня ня выйдзе пакласьці Свой сьлед,
ні думак, ні слоў ня узьвее...
Затое мы помнім яго запавет
і здзейсьніць, таксама, умеем.
І вось калі здолеем гэта зрабіць
і словы Яго ажыцьцёвім —
Загояцца раны маўклівай тугі,
і скрухі ня будзе ў аснове.
Таварыш мой любы, ня трэба тугі,
на Працу Вялікую—першым:
заводы, палацы, электра-агні —
то Леніну помнік найлепшы.
1928 г.

ГЕРОЙ І ПАРТЫЗАНКА

Па гладзі бязмежнай узгоркаў, лагчын,
праз цёмныя зарасьлі лесу
я з гораду еду дамоў на спачын,
таму і ўглядаецца месяц.

Даўно ён ня бачыў мяне у палёх,
дык вось насьміхаецца зверху.
Абапал дарогі, спусьціўшы гальлё,
прысады спатканьню ня вераць.

Віецца дарога істужкай у даль,
ня спыняцца лёгкія сані.
Як вокам акінуць—раўніна відаць,
палотнамі белымі ўслана.

— Вітаньне маё вам, палеткі, лясы! —
знаёмыя месцы страчаю.

Такая прыгожая ясная сіль
і ў казках, глядзі, ці бывае.

Па сіні-ж рассыпаны нечай рукой
узорна бліскучыя зоры.
Ніколі ня моўкне вярба над ракой,
адвечныя казкі гаворыць.

І сыплюцца словы на хвалі вясной,
а хвалі разносяць па сьвеце.
Такія легенды успомніш ізноў,
хоць іх ня друкуюць ў газэце.
Убачыўшы зараз над рэчкай вярбу,
легенду снуюць усламіны.
А коні няспынна бягуць ды бягуць,
імкнуцца дагнаць далячыні.
Узгоркі, лагчыны, вазёры, лясы
мінулі, даўно за плячыма.
Раўніна і рэчка ў абоймах красы
сьнягамі зьнітованы шчыльна.
На полі ля рэчкі бялее курган,
над ім узрастае бяроза,
празвалі ў народзе Героем курган,
а дрэва—Паўстанкаю грознай.
І ходзіць ў народзе легенда адна
аб насыпе й дрэве высокім,
адкуль узялася—няйначай рака
прынесла на хвалях здалёку.

*

„Калісьці нядаўна ў мінулыя дні
на гэтай бязьмежнай раўніне
жылі у вялікім маёнтку паны
адзінай Расійскай краіны.
Ад іх мы спазналі нямала пакут,
ды што ўспамінаць пра старое.
Сягонья мы самі пануем вось тут:
Над мёртвым пануе жывое.

Гады за гадамі няспынна ішлі,
і людзі мяняліся так-жа,
і заўжды атрутную чарку пілі,
а пан усміхаўся і княжыў.
Працуеш, бывала, а прыйдзе зіма—
пустуюць старыя аруды:
ні хлеба, ні корму скаціне няма,
ад крыўды ірваліся грудзі.
Вядома, зямелькі тае недахват;
пасееш—зьбіраеш ня ў пору:
раз пану заўсёды ўва ўсім вінават,
павінен-жа вырабіць норму.
Пасьля пачалася ліхая вайна,
забралі усіх у салдаты.
Ад ранку да ночы, ды зноў да відна
сьлёзы ліліся па хатах.
А дзеці зьбіралі на хлеб каласы,
і гэтым жывіліся людзі.
Трывожна шумелі, шумелі лясы,
пыталіся—што гэта будзе?
І раптам прымчалася вестка здалёк,
ня помню, удзень, а ці ўночы:
здаволены будуць сяляне-зямлэй,
а фабрыкі ўсе—для рабочых.
— Даволі, казалі, за што ваяваць!—
вярнуліся людзі дадому,
пачалі ізноўку па-малу араць
бяз лішніх і нізкіх паклонаў.
Ды толькі нядоўга была цішыня,
заляскалі зброяй вяльможы,

хацелі імклівацьць працоўных суняць,
ня ведалі, хто пераможа.
Ад краю да краю узьняўся народ.
І так—бяз усякіх загадаў.
Ішлі бараніць Вызваленьне сваё,
ізноў устрывожылі хаты.
У нашай-жа вёсцы жыў хлопец Максім,
дзяцюк—пашукаць такіх трэба;
раней ён у пана аратым служыў,
здаецца, за шэсьць пудоў хлеба.
Кахаў ён дзяўчыну адну—сірату —
дзяўчыну Алесяю звалі.
Жыла у тэй хаце, дзе клёны растуць,
цяпер-жа вучыцца паслалі.
Дык вось усхадзіўся ня жартам Максім:
— Даволі цярпелі, даволі!
Ляпей-жа адважна загінуць зусім,
чым жыць і марнець пад няволяй!
І плакала горка дзяўчына адна:
— пра хлопца ні слуху, ні чутак.
Вясной разгарэлася болей вайна,
стагнала зямля у пакутах.
Аднойчы імчаўся праз вёску атрад,
спыніўся (што робіць каханьне!).
І хлопец спатканьню з дзяўчынаю рад,
ня надаўга толькі спатканьне.
Дзе толькі ні глянь і дзе вокам ні кінь —
наехала белых у вёску..
Стары, а ня помню дзянёчкаў такіх,
ня помню, каб быў такі лёскат.

Адважна змагаўся чырвоны атрад,
ды што-ж, калі моцная сіла:
зляглі, як трава у пракосы, падрад, —
усіх прытуліла магіла.
Адно вось Максіма ніяк ня узяць,
адважны быў хлопец, адважны..
І доўга-б прышлося паном пастраліць,
ды толькі Максім не заўважыў.
Падкраліся з боку, схапілі яго;
нядоўга, вядома, судзілі —
назаўтра чуць дзень павялі за сяло...
...і стала у полі магіла.
Клялася дзяўчына, ўзышоўшы на жвір,
адпомсьціць паном за каханьне.
І плакалі ў полі, рыдалі вятры,
Алеся-ж пайшла ў партызаны.
Хадзілі ўсялякія чуткі тады,
што, быццам, дзяўчынку забілі,
ажно цераз год, як квітнелі сады,
Алеся прыйшла на магілу.
Яна й пасадзіла бярозу сама,
вадой палівала з крыніцы.
Цяпер-жа Алесі у вёсцы няма —
паслалі кудысьці вучыцца.
А людзі назвалі магілу — „Герой“,
бярозу празвалі — „Паўстанкай“.
Прыгожа там летам вячэрняй парой,
прыгожа вясною ўранку.

*

Я чуў гэту казку калісьці даўно,
нямала іх ходзіць па сьвеце.
Такія легенды успомніш ізноў,
хоць іх ня друкуюць ў газэце.
Легенда ня згіне, пад званы травы,
змаганьне ізноў як распаліць,
і вечная слава героям жывым,
загінуўшым вечная памяць!

.....
Мінаем раўніну, ўзьязджаем на луг,
віднеецца вёска ў лагчыне,
а коні няспынна бягуць ды бягуць,
імкнуцца дагнаць далячыні.

1928 г.

СОН У ПЕРШАМАЙСКУЮ НОЧ

Зямлю ахінае вясновая ночка,
кладуцца маўкліва трывожныя сьцені,
ня на́даўга дзень адвінуўся у прочкі,
а здані ўжо сьцелюць сваё шалясьценьне.

Стаю ў задуменьні, вакно расчыніўшы,
а вуліца звоніць, гамоніць стозвонам;
вялікая радасьць, як смутак у Ніцшэ,
за думкамі думкі лятуць у пагоню.

Лятуць, прападаюць, згасаюць далёка,
ды зноўку ў надхмарных глыбінях вітаюць:
— нап'ецца зямля акавітнага соку
і ружы падорыць прыгожыя маю.

Цяпер над сусьветам навалы і хмары,
разносяцца стогны і плач навальніцы..
— Ці нашыя плечы ня згорбіць цяжарам?—
на стол у задуме схіляюся ніцам.

*

На вуліцах людзі і людзі—ня зьлічыш!..
Ссыпаецца іскрамі сонца;

вясёлыя скрозь сустракаю абліччы,
кудысьці сьпяшаюць бясконца.

Ня хмары на небе, ня хвалі на моры —
усплёскам калышуща людзі;
раптоўна да сонца зьлятаюцца зоры,
у хмарах купаюцца, блудзяць.

— Комуна над сьветам! З усходу на захад,
ад мора да мора бяз краю,
дзе шлях векавечны ўсіх ворагаў вабіў,
маяк і гарыць і палае.

Надзеі, жаданьні ў радасьць зьвіліся,
імклівяць мае лятуценьні,
праз Нёман бурлівы да стромкае Віслы
ляту я чароўнаю сьценьню.

Ляту, узьнімаюся вышай і вышай,
на нізе хвалюецца Нёман,
шырока разьліўся, на скалы аж выйшаў,
і пена паслалася лёнам.

.....

Панурая цемра наўкола лягла,
ні сонца, ні месяц ня сьвеціць;
пакутуе, стогне, рыдае зямля —
Комуны няма 'шчэ на сьвеце.

Здранцьвела ўсё цела,—адлічаны дні...
Ляту усё ніжай і ніжай,
прыпаў да зямлі... Замігалі агні
далёка, далёка на ўзвышшы.

І раптам, бы зоры упалі наніз,
Зямля асьвяцілася ясна:
Красуня-дзяўчына над ямай стаіць,
а вочы—то яркнуць, то гаснуць.

Шаўковыя косы упалі на стан
І вэлюмам віснуць да долу,
і людзі гавораць, што гэта—Вясна,
а ветры зайшліся—скаголяць.

З усмешкай на вуснах гаворыць Вясна:

— Вітаю, таварышы, з маем!.

Завіўся і сумна зашастаў туман:

„Сягоньня яе расстраляюць“.

— Браточкі мае, дарагія мае,
над нашай Заходняй краінай
з караляў вяночак зарніца зьвіе
і людзям для радасьці кіне.

— Глядзеце—наўкола магілы, крыжы,
бяз крыжу магіла ‘шчэ стане —
і сокалы будуць над ёю кружыць
і весткі даваць аб паўстаньнях.

— Успомняць ня раз і ня двойчы мяне —
нядарам Комунаю клічуць —
пакуты тады патануць у багне
і сонца ўсьміхнецца ў абліччы.

— Ня кажуць цяперака—тут Беларусь,
а кажуць—Усходнія крэсы...
Калі па-над краем убачу зару,
тады я устану—ўваскрэсну.

-- Браточки мае, дарагія мае!
І раптам замоўкла, упала...
Я чую, што грудзі пачалі смылець,
а ветры і хмары—навалай.

У ветрах трава да зямлі прылягла,
і клён над магілай сагнуўся.
І вось... запалала агнямі зямля,
мне страшна, крычу і прачнуўся...

*

Раніца. Сонца гуляе на сьценах,
на вуліцы чуецца гоман.
Зьнікаюць памалу мае лятуценні —
Дзень Першага мая сягонья.

Я ведаю—там, на Усходзе далёкім,
на Захадзе, Поўдні, Паўночы,
сягонья зямля абліваецца кроўю,
а думкі нязьменна прарочаць:

— Комуна ня згіне на сьвеце ніколі,
хоць гінуць цяпер комунары —
іх кроў зацьвіце каласамі на полі
і зьдзейсьняцца іхныя мары.

Сны сьняцца прыгожа ў пару зацьвітання,
мне страшны сягонья прысьніўся,
ды толькі я веру ў магутнасьць змаганья,
хоць стогн над зямлёю узьвіўся.

Няхай не сягонья, дык заўтра, дык скоро
дарогі усыплем мы цвіетам,
і праўда сон мой тады загаворыць,
вячыстаю праўдай сусьветнай.

Над шостаю часткай зямлі—зацьвітаньне
і песьня вясновага маю.

Браточкі далёкія, ваша змаганьне
вітаю заўсёды, вітаю!..

1927 г.

У ПАДАРОЖЖЫ

...А на вакзале гоман не змаўкас,
ня гаснуць там ніколі ліхтары:
ад раніцы і да вячэрняе зары
павольна коціцца за цягніком цягнік,
мігаюць сінія, чырвоныя агні.

Людзеі так шмаг мяняецца ў вагонах:
адны прыехалі, другія ад'яжджаюць,
і думы іхнія далёка дзесь вітаюць
і у вачах люструецца пасьпешнасьць,
і сумна ім, і весела, і сьмешна.

Адны ва ўсіх жаданьні й лятуценьні:
Імкнуцца ў даль, бяскрайнасьць дасягнуць,
дык вась таму, таму сьпяшаюцца у пуць...
Імчыцца ў даль за цягніком цягнік,
мігаюць сінія, чырвоныя агні.

Каля касы чарга...
Далі двойчы званок,

— Негарэлае!
Скора адходзіць.

Пазіраю з купэ на пэрон праз акно—
па якой ён збудованы модзе?..

Паравік даў гудок.
Захістаўся цягнік,
скалыхнуліся важка вагоны
і у даль паплылі;
замігалі агні
ўсё хутчэй
і хутчэй —
не дагоніш!

*

За вярстою —
 вярста,
 за вярстою —
 вярста,
а цягнік ўсё ідзе,
а цягнік ня прыстаў.
За далінай —
 гара,
 за гарою —
 аблог,
а цягнік ня прыстаў,
гэта дым толькі зьлёг.
За слупамі —
 слупы,
 за пасёлкам —
 сяло;

успаміны пльвуць,
агартаюць чало.

Беларусь.

Беларусь!..

(А палеткі бягуць)

Колькі новыя дні
табе шчасьця нясуць?!

Мы да мэты ідзём,
цягніку —

ня прыстаць:

за вярстою —

вярста,

за вярстою —

вярста...

*

Бачу, край мой савецкі,
мая Беларусь,
будаўніцтва тваё, будаўніцтва!
Вось і новы вакзал,
паравік уздыхнуў,
прыпыняецца зьлёгка,
спыніўся.

Я выходжу з купэ, паглядаю вакол,
а вакзал гэты нейкі адменны
хоць і тут, як і скрозь, каля хат частакол,
хоць і тут дэравяныя сьцены.

Але новы перон і будынак адзін
шмат аб чым маім думкам гавораць:
руйнаваньне было, хай ня знаць тых гадзін,
хай ня знаць нам мінулага гора.

Чуе сэрца маё, думкі знаюць, што там,
кілёметраў за сем ад вакзалу,
дзе слупы і мяжы пагранічнае шрам,
там і сёньня ня збудуцца жалю.

Віснучь стогны і энк, разьліваецца плач,
над краінай забранай, закутай;
беларускіх сыноў расьпінае палач,
сыноў лепшых вядуць на пакуты.

Цісьне смутак душу, у абдымках туті
узрасьтае напорнасьць і сіла.

Адыходзіць цягнік, ён ідзе аж туды,
за мяжу, дзе крыжы і магілы.

Дружа любы, чакай! Я хачу перадаць
прывітаньне ад вольнай краіны:
мы сягоньня ідзем Вызваленьне спраўляць —
не загінулі мы, не загінем!

Прысьпяшае хаду—ня спыніўся цягнік,
я гукаю тады наўздагонкі:
— Закрычы на ўвесь сьвет, хай жалезны твой крык
да змаганьня абудзіць старонку.

Закрычы-загукай ва ўсе сьвету канцы,
хай дрыжыць вораг люты трывожна:
над краінай вітаюць прадвесьня ганцы,
дык ня спынімся мы ў падарожжы!

*

Цягніка ня відаць, у далёкасьці зьнік,
толькі рэйкі уздрыгваюць глуха.
На пэроне стаю, галавою нанік,
потым долу прыкладваю вуха.

І вось чую, як быццам-бы стогне зямля,
крык жалезны далёка пачуўся:

— Пролетары злучайся! Надыходзіць вясна,
Вызваленне нясе Беларусі.

1928 г.

ХІІ ЗЪЕЗД КП(б)Б

ХРОНІКА

У яркасьці белай і сьнежнай
зарніца гаворыць з зарой.
У думках такая разбежнасьць,
што вызначыць цяжка настрой.

Ні сум і ні радасьць, прынамсі;
ні прозу, ні вершы пісаць..
Настрой пад увагу прыняўшы,
пакінуў я песенны сад.

І хронікай важнай заняўся
(прабачыць няхай рэпарцёр);
нядарам я некалі кляўся
уславіць у песьнях жыцьцё.

Ды песьні мяняюць свой нораў,
мяняюць дарогу і сьлед;
няхай прасьпявае іх жораў,
пакуль не зьявіўся поэт.

Жыцьцё паспрабую уславіць,
адкінуўшы песенны шум:
вялікую хроніку слаўна
у вершах сваіх апішу.

1

Харошая зіма. Марозная зіма,
такой ня ведалі і нашы продкі.
А вуліцы шумяць, на вуліцах размах
наколькі выстарчае сродкаў.

Каля ЦЭКА аўто, аж пяць аўто,
у Менску гэта трохі дзіўна...
І вось пытаюцца цікавыя —
нашто? —
індывідуальна і колектыўна.

Уцямім сэнс сягонешніх падзей
у заўтрашніх радках газеты
сьвежай.

Мінае дзень, згасае дзень,
і надыходзіць зорны вечар.

2

На акраінах ціш,
а ў цэнтры нястрыманы гоман.
Белы вечар і сьнег,
электрычнасьці бляск.
Хутка восем гадзін.
Да партыйнага дому
людзі мераюць мернымі
крокамі шлях.
Ад Мазырскіх балот,
і ад Слуцкай раўніны,
і ад Менскіх узгоркаў,

Бабруйскіх нізін,
з найдалейшых і блізкіх
ускраін краіны,
ад працоўнага люду
усе, як адзін...

З думкай яснай і сьмелай—
жыцьцё перайначыць —
на вялікі і слаўны
сабраліся зьезд.
Прывітаньне маё
з пажаданьнем у працы
дасягнуць перамог,
нячуваных нідзе!

З

Званок супыніў, устрывожыў размовы,
і разам усхліпнулі ў залі агні.
Таварыш Гамарнік кароткай прамовай
зьезд Ка Пэ Бэ адчыніў.

.....
Год мінуў. Падлічым дзсягненьні,
нашы цяжкасьці і сотні перамог.
Мы рупліва клалі у падмур каменьне
і рупліва такжа кладзямо.

Збудаваці фабрыкі й заводы,
засьвяціла электрычнасьць скрозь.
На шляху страчалі перашкоды,
што імкнуліся спыніць узрост.

А памылак—мала сустракалі?—

Іх рабілі часам сумысьля,

Я да працы сьціплай заклікаю,
каб варожасьць гэтую суняць.

Супраць вывіхаў, ухілаў і зацішкаў,
за змаганьне і за ленінскі за шлях,
ня гуляць з політыкай у цот і ў лішку,
калі працы жджэ савецкая зямля.

На завод, на поле сёньня рушым,
заўтра мо' на фронт нам будзе трэ'.
Прывітаньне Вольнай Беларусі!
Хай жыве ЦЭКА і Комінтэрн!

4

Пакуль на зьездзе галасы
спрацаца будуць па дакладзе,
дазвольце мне агаласіць
вітаньні партыі і ўладзе.

Прывітаньне ад рабочых:

Сябры-таварышы, якое шчасьце
вітаць са зьездам Ка Пэ Бэ!
Руплівасьць працы не пагасьне,
як дух ня згас у барацьбе.

Мы верым партыі нязьменна,
няспынна будзем працаваць;
ня мы—дык наша пакаленьне
комуну зможа збудаваць.

Расьце упартасьць і сьвядомасьць
іх пераможа Ленінізм!
і рэволюцыі агні.
Мы перашкоды усе зломім.

Прывітаньне ад сялян:

З далёкае вёскі, з сялянскіх палёў
прынёс прывітаньне я зьезду.
Яшчэ ў нас часамі на межах былнёт
красуе купчастым агрэстам.

Ды толькі ня страшыць такая бяда:
мы знаем ад гэтага сродкі
і зможам, як трэ', ураджаі падняць
на сорак, найменей, адсоткаў.

Адна толькі просьба: ня дрэмле кулак,—
сачэце за ворагам пільна.

Няхай жа цьвіце ураджайна зямля,
Ка Пэ Бэ, Цэ Вэ Ка і краіна!

Прывітаньне ад інжынёраў:

Вітаньне шле вам Асінбуд!
У нас працуюць мэханізмы:
у хуткім часе прабягуць
па дроце іскры комунізму.

І ў кожнай хаце, дзе сьвяча,
дзе тлее комінак сялянскі,
засьвеціць лампа Ёльліча,
раськінуўшы навокал бляскі.

Агні далёка прабягуць,
над сьветам будуць разьлівацца.
Вітаньне шле вам Асінбуд,
жадае посьпеху у працы!

Закончылі позна прамовы,
зьнябыўшыся йшлі спачываць,
а вечар марозна-бялёвы
на дрэвах карункі зьвіваў.

5

Яшчэ рана зусім; ажывае пад'езд,
а навокал таполі, як сьвечкі.
Прыступае да працы дванаццаты зьезд,
зноў даклады, пытаньні і спрэчкі.

А хвіліны лятуць, а дзянёчкі бягуць,
нават лёту таго не заўважыць,
і кладуцца яны на людзкую вагу—
недахоп дасягненьнямі важаць.

6

У сьцягах чырвоных эстрада,
і Леніна поруч партрэт.
У вочах — праменьнямі радасьць,
вялікая радасьць, поэт.

Яе не парушыць асновы,
як нельга парушыць зямлю.
Апошняе выслухаць слова
прышлі дэлегаты у клюб.

Заклучнае слова:

Праца вялікая, слаўная праца,
дзіўная праца за год.
Сьмела наперад, ня трэба баяцца
цяжкасьцяй і перашкод.

Шлях наш вядомы — роўны і прасты,
шлях да комуны вядзе.
Словам-наказам будзе на ростань:
Сьмела хай кожны ідзе.

Там, дзе заводы, там, дзе палеткі,
зерне пасейце, сябры,
хай закрасуюць калосьсе і кветкі,
радасьць людзкая гарыць.

Дальняй краіне, сёньня забранай
ворагам лютым і злым,
шлем прывітаньне сваё тэлеграмай,
шлем ад савецкай зямлі.

Хай паўстаюць—у змаганьні адважным
прыдзе, народзіцца дзень —
крыўду падлічым, нядолю узважым —
радасьць на поле ўпадзе.

І аб'яднаўшыся, выйдзем, сустрэнем
шчасьце—комуну—сусьвет...
Сейце, таварышы, буйнае зерне,
Хай закалосіцца цвет!

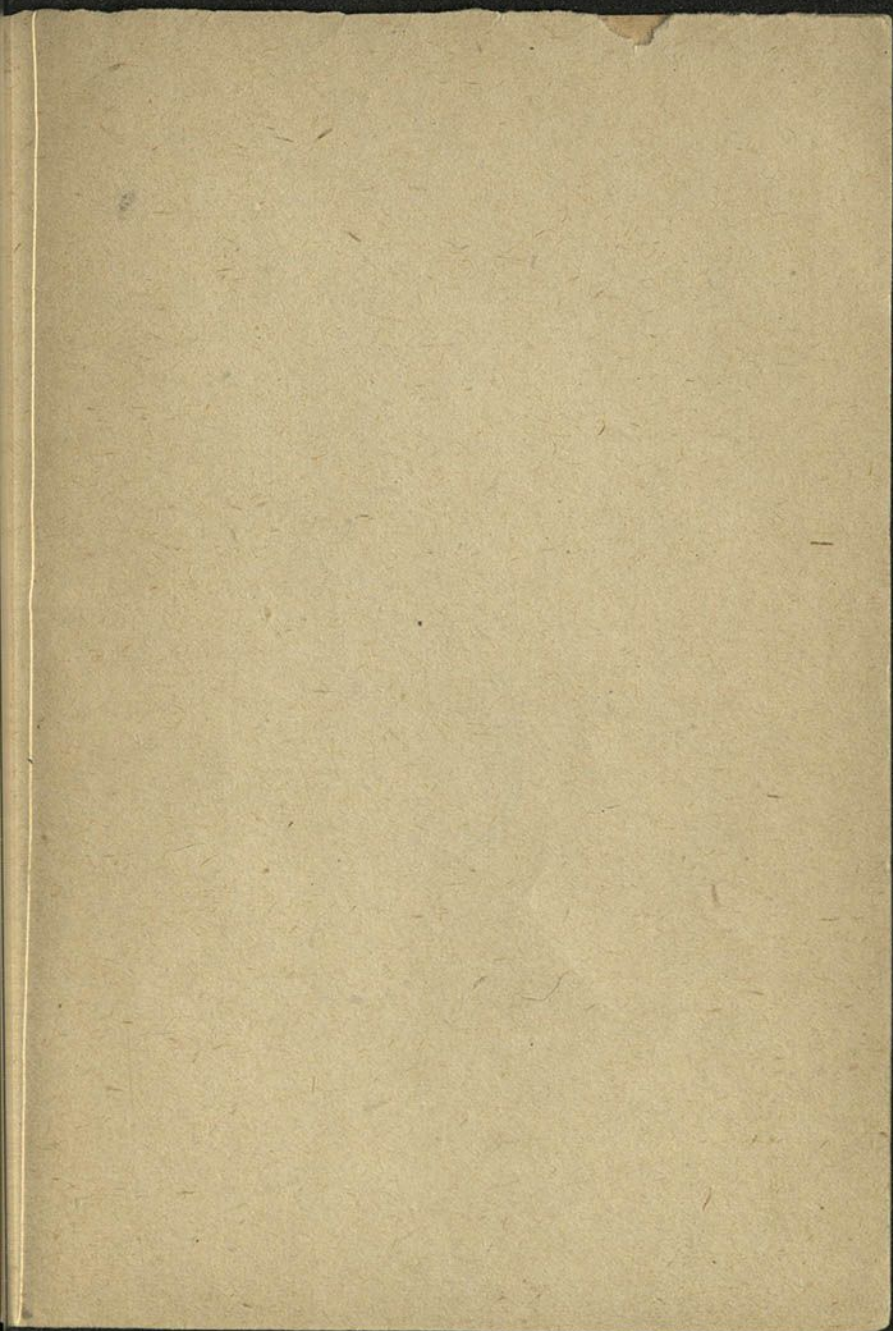
Цягнік імчыць, мінае пераезды,
мінае вёскі і лясы,
і дэлегацыя дванацатага зьезду
любуецца аблогамі красы.

А думы ткуць інакшыя узоры —
штодзеннай працы плян.
Гараць зімовыя над сьветам зоры
і мёртвая ляжыць зямля.

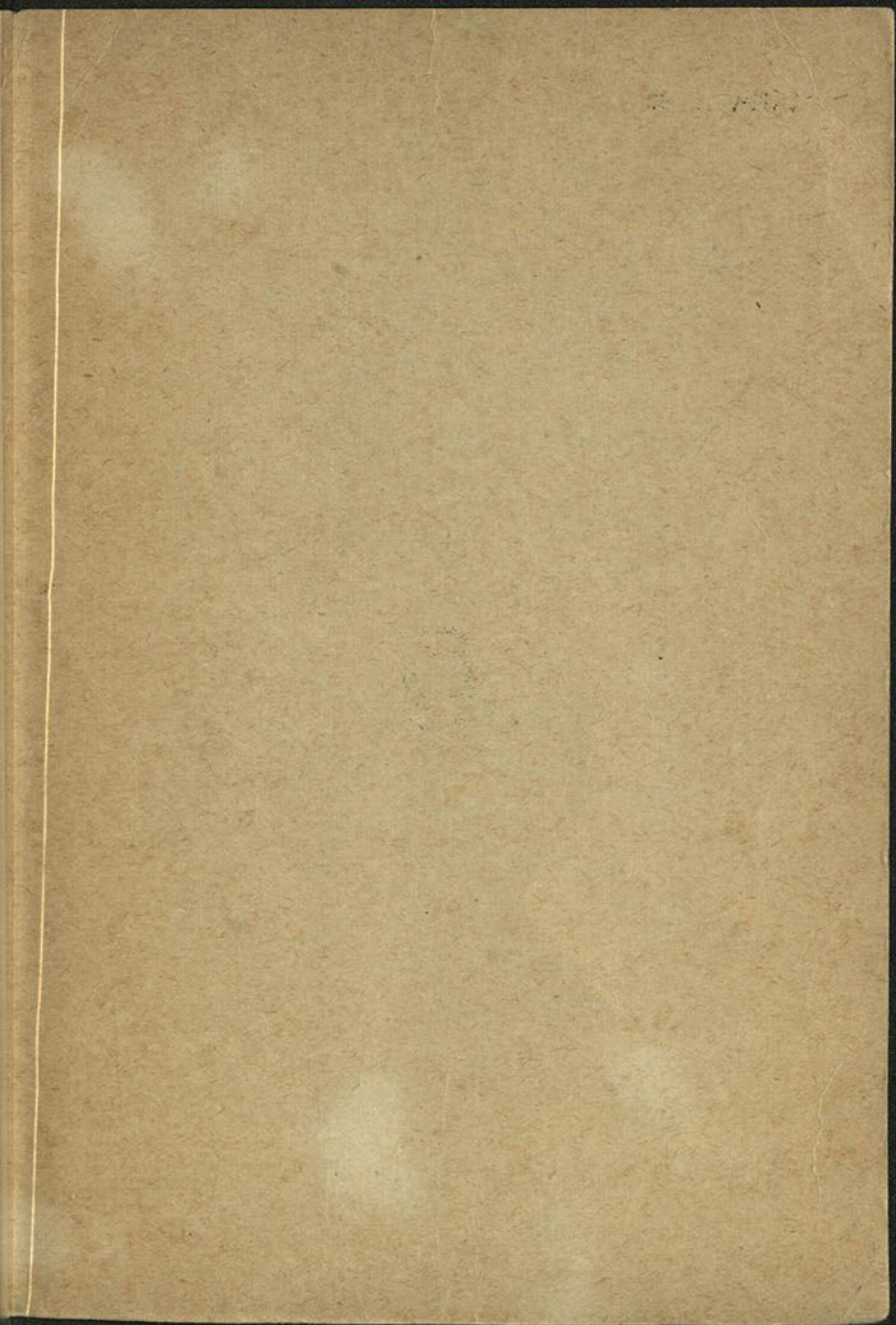
Цягнік імчыць. Яму наперагонкі
дэпэшу радыё нясуць:
— Паўстань, народ зьняволеных старонак,
выходзь спаткаць вясну!

ЗЬМЕСТ

	<i>Стар.</i>
Прадмова	5
На слатканьні гадоў	7
Крывавае нязеля	27
Песьні жалобы	33
Герой і партызанка	38
Сон у першамайскую ноч	44
У падарожжы	49
XII зьезд КП(б)Б	54

a

ЦАНА 75 кап.

1694

80000002600 124

1964 г.

Бел. выдсе
1994 г.

